

appellere til såvel lægmand som faghistoriker. Desuden er bogen et bidrag til den løbende forskningsmæssige diskussion om, hvordan man kan og bør skrive biografier. Ved siden af teksten er der en meget fin billedside med mange familiefotos og billeder fra Vestkysten og tilhørende selvstændige billedtekster, som der er gjort meget ud af. Det er til sidst værd at bemærke to ting. Selmer demonstrerer for det første, at der godt kan være plads til forfatterens personlighed i et stykke forskningslitteratur, uden at det bliver uprofessionelt, og for det andet, at den lærde form – herunder et godt notesystem og kilde-/litteraturlister – ikke behøver at stå i vejen for den gode historie. Bogen anbefales på det varmeste.

Anita Kildebæk Nielsen

ANTHONY JAMES JOES: *Victorious Insurgencies. Four Rebellions that Shaped Our World*. Lexington 2010, The University Press of Kentucky. 336 s. 40 USD.

Den amerikanske professor i statskundskab ved Saint Joseph's University i Philadelphia, Anthony James Joes, har skrevet en ny bog om oprørskrig. Joes har i løbet af de sidste knap 20 år bidraget med en række værker om irregulære konflikter, oprørskrige og oprørsbekæmpelse. Hans forrige bog, *Urban Guerrilla Warfare* (2007), tog afsæt i en række konflikter, hvis fælles tema var bykampsscenerier med konventionelle hærstyrker på den ene side og irregulære oprørsstyrker på den anden. Blandt eksemplerne var den polske undergrundshærs opstand mod den nazistiske besættelsesmagt i Warszawa i 1944; slaget om Saigon under Tet-offensiven 1968; og russiske styrkers kampe mod oprørere i Tjetjeniens hovedstad Groznyj 1994-1996. Joes identificerede en række mønstre og forudsætninger, der bestemte sandsynligheden af, om kampene faldt ud til fordel for enten oprørerne eller den oprørsbekæmpende part.

To andre centrale værker fra Joes' hånd er *Guerrilla Warfare. A Historical, Biographical, and Bibliographical Sourcebook* (1996) og *Resisting Rebellion. The History and Politics of Counterinsurgency* (2004). I sidstnævnte analyseres en lang række irregulære konflikter, rækkende fra 1700-tallet op gennem det 20. århundrede. Joes syntetiserer erfaringerne fra disse oprørskrige og præsenterer dem i en kondenseret form, der ifølge hans intentioner kan inspirere nutidens kombattanter og eventuelt ligefrem implementeres i oprørskonflikter, f.eks. NATO-alliancens nuværende engagement mod Taleban i Afghanistan.

Joes besidder en omfattende og detaljeret viden om de enkelte konflikter samt oprørskrigens generelle anatomi. De specifikke scenarier disseskeres, så forskellige taktiske og strategiske aspekter tydeliggøres, under løbende inddragelse af den omfattende forskningslitteratur. *Victorious Insurgencies* er således blevet mødt med store forventninger.

Joes begrænser sig i sin nye bog til at fokusere på fire legendariske oprørskrige fra det 20. århundrede, med en generel og konkluderende del til sidst. De fire scenarier omfatter Mao Tse-tungs oprørskrige mod de japanske okkupationsstyrker og mod Chiang Kai-sheks nationalister 1929-1949; Viet Minhs krig mod den franske kolonimagt i Indokina 1945-1954; Fidel Castros kamp mod Batistas styre på Cuba 1956-1959; samt Mujahedin-bevægelsens oprør mod de sovjetiske besættelsesstyrker i Afghanistan 1980-1988.

Som det pointeres i bogens indledning, adskiller disse oprørskonflikter sig fra det almindelige ved at have et positivt udfald for oprørerne. De fire scenarier opstod i vidt forskellige geografiske og kulturelle omgivelser, men havde alle global betydning og påvirkede den bredere historiske udvikling, hvilket bogens undertitel også indikerer. F.eks. medførte Maos sejr over nationalisterne i den kinesiske borgerkrig etableringen af Folkerepublikken Kina. På længere sigt blev denne stat en supermagt, der udfordrer USA's unipolære position. De afghanske mujahedin-oprøreres kamp mod de sovjetiske besættelsesstyrker medførte en svækkelse af den i forvejen delvis demoraliserede Røde Hær, men desuden etableringen af bånd mellem talebanbevægelsen og terrorbevægelsen Al-Qaida, som har været og er styrende for den vestlige verdens sikkerhedspolitiske dagsorden.

Ud over de overordnede storpolitiske konsekvenser, som fulgte i kølvandet på disse oprør, fremhæver Joes de fire oprørs operationelle relevans for det nuværende amerikanske engagement i Afghanistan. Den oprørsbekæmpende aktør bør være opmærksom på såvel fejltagelser som fremskridt fra tidligere oprørskrige. Erfaringerne kan bidrage til at undgå gentagelse af forløb med negativt udfald. Dog fremhæver forfatteren, at der skal tages et vist forbehold ved appliceringen af fortidens erfaringer i konkret oprørsbekæmpelse. Den enkelte konflikt foregår i en særegen kontekst, således at succesfulde tiltag fra tidligere oprørsbekæmpelse ikke nødvendigvis skaber samme vellykkede resultater.

Fælles for hvert analyseafsnit er, at Joes identificerer en række faktorer, som afgjorde udfaldet til fordel for oprørerne. Den afsluttende del består af dels en koncentreret præcisering af kendetegn og mønstre

ved de fire konflikter, dels en sammenligning af de forskellige oprørsbekæmpende aktørers mislykkede håndtering af konflikten. Forfatteren sammenstiller disse erfaringer med den amerikanske oprørskrig i Afghanistan og fremsætter en række betragtninger om den seneste tids udvikling i denne aktuelle konflikt.

Et fælles mønster for de fire cases var, at den oprørsbekæmpende part ikke tillagde konflikten større betydning og gav oprørsbekæmpelsen lav prioritet (s. 241). Med undtagelse af Cuba var der tendens til, at mængden af tropper, som skulle bekæmpe oprørerne, var utilstrækkelig. Ifølge Joes er det af afgørende betydning, at styrkeforholdet er mindst 1:10, således at der for hver oprører er ikke færre end 10 oprørsbekæmpende soldater. Et andet kendetegn var, at den oprørsbekæmpende militærledelses kvalitet og dispositioner var kritisable (s. 239). I flere tilfælde undervurderede de oprørerne og anså dem for inferiøre. Militærledelsen blev udpeget på baggrund af politiske loyalitetsforhold og ikke militære kvalifikationer, eller også var der stor udskiftning af de centrale militære beslutningstagere grundet politisk ustabilitet, eksempelvis de omskiftelige indre parlamentariske forhold i Frankrig i perioden 1945-1954, som havde stor indvirkning på oprørsbekæmpelsen i Indokina. Sovjetunionens kampagne var ifølge Joes præget af omfattende inkompetence hos den militære ledelse, logistiske problemer, samt miserable forhold for den enkelte sovjetiske soldat (s. 199 og 240).

En anden central faktor var de mislykkede bestræbelser på at blokere for assistance til oprørerne udefra. I alle fire eksempler fik oprørerne tilført forsyninger, udstyr og personel via omkringliggende lande. I forlængelse af denne betragtning kommer Joes ind på nødvendigheden af at forsegle den lokalitet, hvor oprøret foregår, så oprørerne kan isoleres og efterfølgende neutraliseres.

Desuden lancerede ingen af de oprørsbekæmpende parter i de fire eksempler noget politisk og fredeligt alternativ for deres irregulære modstandere, eksempelvis udsigten til at afholde valg i de berørte områder. Stemmesedlen og valgurnen er inden for visse dele af oprørsforskningen blevet betragtet som nøglen til effektivt at stoppe oprør (s. 240). De manglende politiske alternativer og de oprørsbekæmpende styrkers systematiske brud på regelbundet militær fremfærd havde en kontraproduktiv virkning, idet deres grundlag for bekæmpelse af oprørerne blev forværret og oprørernes legitimitet styrket.

Med Cuba som undtagelsen var der i de tre øvrige eksempler en manglende vilje til og interesse i at forøge antallet af indfødte styrker,

som skulle integreres i den oprørsbekæmpende hær. Franskmændenes motiver var af sikkerhedsmæssig karakter, idet de nærede frygt for en veltrænet vietnamesisk anti-Viet Minh-hær på samme måde, som de frygtede Viet Minh. Derimod medførte de japanske besættelsesstyrker brutalitet rettet mod kineserne og tilsvarende adfærd fra de sovjetiske tropper over for afghanerne, at grundlaget for at rekruttere lokale styrker blev begrænset. I sidste ende blev virkningen modsat, med voksende tilslutning til oprørerne (s. 242).

Som et sidste gennemgående mønster manglede de oprørsbekæmpende aktører evne til at justere deres mål, så de var i overensstemmelse og i balance med de ressourcer, som de havde til rådighed. Eksempelvis udtalte den franske general Leclerc i 1946, at det var mere hensigtsmæssigt at opretholde kontrollen over en tredjedel af Indokina på en solid og sikker måde frem for en svag og usikker kontrol med hele landet. Leclercs anbefaling blev dog ikke fulgt af franskmændene i Indokina.

I lyset af disse erfaringer retter Anthony Joes stor ros til Barack Obama for hans politik i Afghanistan, idet den amerikanske præsident har taget erfaringerne inden for oprørskrig til efterretning og implementeret de relevante principper, herunder skabt større politisk bevågenhed i forhold til det oprørsbekæmpende engagement i landet, samt iværksat uddannelse og inddragelse af lokale afghanske sikkerhedsstyrker. Derudover er der foretaget en forøgelse af antallet af udstationerede NATO-styrker i landet – jf. styrkeforholdet 1:10 – ligesom USA har lagt vægt på at fremme de politiske reformer i landet, bl.a. med fokus på at reducere korruptionen i Karzai-regeringen. Tilbage står udfordringerne med at få lukket grænseområderne til Pakistan, så nye talebanoprørere og forsyninger ikke kan trænge ind i landet (s. 248), og endelig NATO-alliancens behov for at udvise tålmodighed og udholdenhed over for oprørerne (s. 245).

Bogen er veldokumenteret, selvom der forekommer enkelte passager, hvor der kunne tilføjes yderligere henvisninger. F.eks. optræder en detaljeret afdækning af de militære styrkeforhold mellem Viet Minh og Frankrig helt uden henvisninger (s. 105). Ikke alle værker der henvises til i noterne, optræder også i bogens litteraturliste

Det er tydeligt, at Joes flere steder genanvender oplysninger, konklusioner og direkte tekstuddrag fra sine tidligere bøger. Irritationsmomentet opvejes dog noget ved, at analyserne er mere detaljerede og omfattende i det nye værk, det gælder særligt oprørskrigen i Afghanistan i 1980'erne.

Enkelte steder drages konklusioner på et noget spinkelt grundlag. Eksempelvis fremfører Joes det synspunkt, at Castro alligevel ikke ville have vundet valget i 1958, hvis Batista havde afholdt frie valg. For at underbygge denne betragtning henvises til en vurdering fra det amerikanske udenrigsministerium indeholdende en række overvejelser om, hvordan valgets udfald *kunne* udvikle sig i mere demokratisk retning, forudsat bl.a., at valgdeltagelsen var høj (s. 160).

I sin gennemgang af de historiske eksempler demonstrerer Joes sin omfattende viden om guerillakrigsteori. I den sammenhæng er især afsnittet om den kinesiske borgerkrig interessant, idet Joes forbinder de konkrete forhold under konflikten med Mao Zedongs teoretiske anskuelser, som netop blev konciperet, imens krigen stod på. Teorielementer fra denne kilde blev konkret appliceret i kampene mod både de japanske besættelsesstyrker og Chiang Kai-sheks nationalisthær.

Hvis *Victorious Insurgencies* læses isoleret og uafhængigt af forfatterens andre bøger om oprørskrig, er bogen uden forbehold spændende og velskrevet. Læses bogen derimod i forlængelse af forfatterens tidligere værker, bidrager den ikke med nye teoretiske aspekter. Det er ganske enkelt de samme overordnede konklusioner og oprørsteoretiske pointer, der optræder i Joes bøger om oprørskrig, både denne og de foregående. Godt nok anvender forfatteren en »omvendt« optik, idet han i modsætning til sine tidligere værker nu anskuer og vurderer oprørsscenerne fra oprørernes side, men de gennemgående mønstre er ikke desto mindre de samme. På den måde fremstår resultaterne lidt som gammel vin på nye flasker. Også den komparative metode med case-analyser fulgt af sammenligning og generalisering er genkendelig fra tidligere.

Alt i alt er det en vedkommende og velskrevet bog, om end forventningerne ikke helt blev indfriet på baggrund af Joes' tidligere fremragende værker om fænomenet oprørskrig.

Peter Agerbo Jensen